

Των **Αλέκου Αναγνωστάκη, Κώστα Μάρκου**



*Η αποκάλυψη ενός νεοφιλελεύθερου ΣΥΡΙΖΑ που κυβερνά προωθώντας το τρίτο, βαρύτερο μνημόνιο, η ενίσχυση των δυνάμεων που στρέφονται κατά του ευρώ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αναπόφευκτη, με τη μια ή την άλλη μορφή, διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ, δημιουργούν μια νέα κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα. Μπορεί να αντιμετωπιστεί, και πώς, αυτή η νέα κατάσταση από τις δυνάμεις της εργασίας και του αγώνα;*

*Σκέψεις στην υπηρεσία της συλλογικής επεξεργασίας.*

### **1. Η νέα κατάσταση και η δυσκολία της**

Μέσω της πολιτικής συμφωνίας μεταξύ κυβέρνησης - ΕΕ - ΕΚΤ - ΕΣΜ (κανονική αποπληρωμή χρέους, νέα δραστική μείωση κοινωνικού κράτους, διεύρυνση της αχαλίνωτης αγοράς, περαιτέρω απορύθμιση εργασιακών σχέσεων, συρρίκνωση - υπονόμηση του Εργατικού Δικαίου και του εργατικού κινήματος) καθώς και μέσω της πολιτικής πρακτικής προώθησης αυτής της συμφωνίας, το εναπομείναν κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ ολοκληρώνει ανεπιστρεπτί τη μετάλλαξή του σε ένα κόμμα του νεοφιλελεύθερου τόξου, με όσα αυτό συνεπάγεται.

Ο εναπομείνας ΣΥΡΙΖΑ που κυβερνά, αποκαλύπτεται ως «ένα σκέλεθρο φιλελεύθερης και ευρωπαϊστικής ιδεοληψίας, ως συνέχεια των καταστροφικών τελικά ιδεοληψιών για την Ευρώπη της πάλαι ποτέ ανανεωτικής Αριστεράς, ένα όχημα με το DNA της παλιάς φιλοσημιτικής δεξιάς εκδοχής του Συνασπισμού» (Δ. Μπελαντής, Ίσκρα 15/8/2015). Μετασχηματίζεται σε ένα μνημονιακό αριστερο-φιλελεύθερο κόμμα (αριστερά στα λόγια, νεοφιλελευθερισμός στην πράξη).

Από δω και πέρα, κάθε πολιτικό σχέδιο παρέμβασης πρέπει να παίρνει υπόψη του το δεδομένο αυτό.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί νέες δυσκολίες για την εργατική τάξη και το λαό καθώς για πρώτη φορά στη μεταπολιτευτική, τουλάχιστον περίοδο, διαμορφώνεται ένα τέτοιο πολιτικό

τοπίο, όπου όλα τα κόμματα της Βουλής από την άκρα δεξιά μέχρι την Αριστερά, με εξαίρεση το ΚΚΕ, συντάσσονται με την πιο σκληρή νεοφιλελεύθερη εκδοχή της οικονομικής πολιτικής αλλά και της διακυβέρνησης. Διαμορφώνει και νέες δυνατότητες. Όλα αυτά κάνουν ακόμη περισσότερο πιο επιτακτική τη συλλογική προσπάθεια ερμηνείας, κατανόησης και επεξεργασίας μιας πολιτικής γραμμής στη νέα κατάσταση. Οι σκέψεις αυτές τίθενται στην υπηρεσία αυτής της συλλογικής επεξεργασίας.

Η δυσκολία της νέας κατάστασης τρέφεται από τα μέτρα – αν περάσουν – του τρίτου μνημονίου της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ που οδηγούν στην περαιτέρω επιδείνωση της σχέσης μισθών – κερδών υπέρ των κερδών. Επιδείνωση που εκφράζεται ήδη με τη φτώχεια των δύο τρίτων του πληθυσμού, τη γκετοποίηση τμημάτων του κόσμου της εργασίας, το 1,5 εκατομμύριο ανέργων, την αύξηση των ωρών εργασίας για όσους εργάζονται, την όξυνση της κοινωνικής ανισότητας, τις γενικευόμενες ελαστικές εργασιακές παραγωγικές σχέσεις, την υπερφορολόγηση των λαϊκών στρωμάτων, το φόρτωμα στις εργατικές πλάτες των εξόδων *αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης* (εκπαίδευση, υγεία, κατοικία).

Αυτή η δυσκολία δυναμώνει με τη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση του κεφαλαίου μέσω της καταστροφής μεγάλων τμημάτων της μικρομεσαίας ιδιοκτησίας που συνεχίζει να προωθεί η σημερινή κυβέρνηση (αγροτιά, φαρμακεία, ιατρεία, νομικά γραφεία, γραφεία μηχανικών, φούρνοι κ.α.) ως πολιτική και ιδεολογική επισφράγιση και συνέχεια των προηγούμενων μνημονιακών πολιτικών.

Ενισχύεται επίσης με την αποδοχή («από τα βάθη της ψυχής μου», Τσίπρας) της ένταξης του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού βαθύτερα στους ιμπεριαλιστικούς σχηματισμούς και ενδοϊμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς και στα εν δυνάμει *πολεμικά σχέδια* και επεμβάσεις. Από τη συνειδητή παραχώρηση, ήδη από την εκδήλωση της κρίσης, εθνικής ανεξαρτησίας, δηλαδή λαϊκής κυριαρχίας, στην ΕΕ και στο ΔΝΤ από τα παρηκμασμένα αστικά ηγεμονικά τμήματα και κόμματα, με την ανάλογη πληρωμή-μίζα (τρία μνημόνια, δανειακές συμβάσεις, άμεση εποπτεία και επικυριαρχία της τρόικας, κ.α) προκειμένου από κοινού να επιτεθούν στον «εχθρό λαό» για να περάσουν τα πρωτοφανή αντιλαϊκά μέτρα και την αντιδραστική ανασυγκρότηση του ελληνικού καπιταλιστικού σχηματισμού.

Πάνω απ' όλα η δυσκολία δυναμώνει με την ενίσχυση της εργοδοτικής δεσποτείας, που επιδιώκει να ολοκληρωθεί με το νέο «συνδικαλιστικό νόμο» και τις υποσχόμενες, από την κυβέρνηση Τσίπρα στους «θεσμούς», ομαδικές απολύσεις που τσακίζουν συνδικαλιστικά δικαιώματα και ελευθερίες.

Αυτή η «δυσκολία της νέας κατάστασης» εκφράζεται ήδη στο πεδίο της δημοκρατίας, των λαϊκών ελευθεριών και δικαιωμάτων, με τα διαρκή πραξικοπήματα του κοινοβουλευτικού ολοκληρωτισμού που ζούσαμε με το ΠΑΣΟΚ, τη ΝΔ, το ΛΑΟΣ και τη ΔΗΜΑΡ και ζήσαμε ξανά στις συνεδριάσεις – παρωδία της Βουλής την Πέμπτη 13 και την Παρασκευή 14 Αυγούστου. Τότε που το πανελλήνιο παρακολουθούσε με το στόμα ανοιχτό, με αηδία και σιχαμάρα, σύσσωμο το υπουργικό συμβούλιο των ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ να αποχωρεί όταν μιλούσε η πρόεδρος της Βουλής Κωνσταντοπούλου και να επανέρχεται συμβολικά όταν μιλούσε ο τέως πρόεδρος της Βουλής και σημερινός πρόεδρος της νεοφιλελεύθερης ΝΔ Μειμαράκης!

Τότε που το πανελλήνιο παρακολούθησε σε ζωντανή μετάδοση την καταρράκωση των αστικών θεσμών. Σύνταγμα, κανονισμός της Βουλής, κοινοβουλευτικοί κανόνες έγιναν σκόνη όχι από μια αριστερά που υπερέβαινε τους αστικούς δημοκρατικούς θεσμούς για να επιβάλει την ουσιαστική εργατική – λαϊκή κυριαρχία αλλά από μια κυβέρνηση με αναφορά στην αριστερά που καταπατούσε – με τη συνδρομή σύσσωμου του σε παρακμή αστικού κομματικού κατεστημένου, των μέσων ενημέρωσης, τους κατακτημένους δημοκρατικούς θεσμούς για να επιβάλλει τη θέληση της ελληνικής και της ευρωπαϊκής αστικής τάξης.

Η πορεία αυτή του ΣΥΡΙΖΑ ως φαίνεται ήταν «μοιραία» για **δύο αλληλένδετους λόγους:**

**Πρώτο,** παρ' όλες τις δημαγωγίες και τις αυταπάτες που κυκλοφορούν ακόμα κυρίως στην κεντροαριστερά αλλά και σε λαϊκά στρώματα, η ουσία, οι άξονες, η βάση και οι αρχές της πολιτικής που προωθεί Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το ΔΝΤ δεν αποτελούν μια έκτακτη, μια συγκυριακή μεταβατική κατάσταση προς μια νέα ισορροπία ανάπτυξης και κοινωνικής ευημερίας. Αντίθετα συνιστούν μόνιμα και αναπτυσσόμενα χαρακτηριστικά μιας στρατηγικής περιόδου στα πλαίσια της αντιδραστικής ανάπτυξης και ειδικά της κρίσης του νέου σταδίου του ολοκληρωτικού καπιταλισμού που ενώ έχει κάποια αρχή, δεν φαίνεται (ακόμα) να έχει και κάποιο τέλος.

**Δεύτερο,** ο ΣΥΡΙΖΑ συγκροτήθηκε ως ένα πολυσυλλεκτικό κόμμα χωρίς σαφές πρόγραμμα, με σοσιαλισμό αλλά και αγορά, με κατάκτηση της αριστερής κυβέρνησης «χωρίς να πάρουμε την εξουσία», με ενσωματώσιμους στρατηγικούς στόχους, με ανέξοδες επαγγελίες δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων εντός του συστήματος χωρίς σύγκρουση με τα κατεστημένα συμφέροντα, τόσο του ελληνικού όσο και του διεθνούς κεφαλαίου, τα οποία εκφράζουν το οικοδόμημα της ΕΕ και του ευρώ, το ΔΝΤ και η ΕΚΤ.

Και οι δύο λόγοι αποκαλύπτουν την αναγκαιότητα για μια σταθερή πολιτική συγκέντρωσης ισχυρών κοινωνικών δυνάμεων από το χώρο της εργασίας και του πνεύματος όσο και

πολιτικά στο μέτωπο και το κόμμα της εποχής μας. Με μια ανάλογη προγραμματική και μετωπική πολιτική της Αριστεράς στη βάση ενός σαφούς και σφιχτοδεμένου πολιτικού προγράμματος ώστε ο ίδιος ο λαός – ό,τι άλλο καταλήγει σε φάρσα – να αναμετρηθεί νικηφόρα με τη νεοσυντηρητική λαίλαπα.

Και τα δύο παραπάνω στοιχεία έλειπαν εξ αρχής από τη θεωρία, τη συγκρότηση, το πρόγραμμα και την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ. Συνεπώς, δεν μπορεί να υπάρξει «επιστροφή στον ΣΥΡΙΖΑ» του 2006, του 2010 ή του 2012.

Γι' αυτό ακριβώς εξάλλου και για την πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ σωστά επισημάνθηκε συλλογικά από το NAP (βλ. Αποφάσεις σωμάτων, ήδη από το καλοκαίρι του 2012), ότι οδηγεί στην ενσωμάτωση, την υποταγή και την ήττα. Πως «Πρόκειται για μια πολιτική που αποβάλλει (ακόμη και) τον όποιο ριζοσπαστισμό της και *οδηγείται αντικειμενικά σε αντίθεση με τις ανάγκες της εργατικής και λαϊκής εκλογικής και πολιτικής βάσης* την οποία απέκτησε μετά το 2012. Από αυτή τη σκοπιά, η κυβερνητική προοπτική του, ακόμη και με αυτοδυναμία, δεν εγγυάται καθόλου την επιβολή έστω και των πρόσφατων φιλολαϊκών εξαγγελιών του. Η ενδεχόμενη και πιθανή, μάλιστα, κυβερνητική συνεργασία με το αστικό εθνικιστικό «αντιμνημονιακό» κόμμα των ΑΝΕΛ, ... με ένα «άλλο» ΠΑΣΟΚ ή τμήματά του, σημαίνει κυβέρνηση δεμένη χειροπόδαρα στο αμερικανονατοϊκό, ευρωπαϊκό και αστικό πλαίσιο» (κείμενο διαλόγου των 11 για το Πανελλαδικό Σώμα του NAP, Οκτώβρης του 2014).

Η πορεία αυτή του ΣΥΡΙΖΑ έκανε φανερά όσο ποτέ τα όρια της ρεφορμιστικής διαχειριστικής αριστερής πολιτικής του θολού «αντινεοφιλελεύθερου» αρχικά και μετέπειτα του «αντιμνημονιακού μετώπου». Αυτό αφ' ενός διαλύει τις αυταπάτες σε μεγάλα τμήματα του λαού και της νεολαίας σχετικά με τη δυνατότητα βελτιώσεων και αλλαγών χωρίς αποφασιστικούς συντονισμένους αγώνες. Ενισχύει την τάση και αναγκαιότητα για επιβολή εργατικών λαϊκών κατακτήσεων με σύγχρονους σκληρούς αγώνες. Αφ' ετέρου γεννά σκέψεις και τάσεις συμβιβασμού καθώς η αναμέτρηση «είναι μια μάχη με αδίστακτα θηρία».

Απ' αυτή την άποψη πρέπει να εκτιμηθούν με νηφαλιότητα ο συσχετισμός των δυνάμεων, να προσδιοριστούν μαζί με τις δυσκολίες και οι δυνατότητες της νέας πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας.

## **2. Η δυναμική των συσχετισμών και η αναγκαία τριπλή προώθηση**

Στους πέντε αυτούς μήνες διαπραγμάτευσης, ανάμεσα στην ΕΕ και στην φιλοΕΕ κυβέρνηση των ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ, το ρεύμα ενάντια στο ευρώ καθώς και στην ΕΕ βγαίνει ενισχυμένο.

Η αντίθεση, το «παράδοξο», είναι πως ένα κατεξοχήν φιλο-ΕΕ κόμμα, ο ΣΥΡΙΖΑ, μέσω της Πράξης, παρά την θέλησή του και κυρίως παρά την πολιτική του, δημιούργησε όρους ενίσχυσης τελικά του ρεύματος εναντίον της ΕΕ: Η διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι εμφανιζόμενες και αποκαλυπτόμενες αντιθέσεις ανάμεσα στα διάφορα τμήματα του κεφαλαίου, ανάμεσα στην ΕΕ και το ΔΝΤ αλλά και εντός ΕΕ, το άτεγκτο των «θεσμών» και «εταίρων», όλα αυτά επέτρεψαν τη διαρκή αποκάλυψη του αποκρουστικού και γερασμένου προσώπου της ΕΕ και του ΔΝΤ, αυτών των κατ' ευφημισμό ονομαζόμενων «εταίρων».

Αυτά όντως συνθέτουν μια αντίθεση. Αλλά τέτοιου είδους αντιθέσεις εμφανίζονται στην πολιτική. Το ζήτημα είναι να τις αξιοποιείς και να τις λύνεις τελικά σε όφελος του μαζικού λαϊκού κινήματος. Τέτοια επιτυχημένα, αν και περιορισμένα, δυνατότητα αξιοποίησης αυτών των αντιθέσεων φάνηκε από την παρέμβαση στην Επιτροπή Αλήθειας για το Χρέος. Το ΚΚΕ αδυνατεί να κατανοήσει τις σύγχρονες εξελίξεις στον καπιταλισμό και την κρίση του και περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό του. Ωστόσο, η δευτερεύουσα πλευρά του, οι αναφορές στην αγωνιστική του ιστορία και τον κομμουνισμό, και η εργατική-λαϊκή βάση του, δίνουν δυνατότητες για μια συμβολή σε ένα αγωνιστικό μέτωπο πάλης και αντεπίθεσης, με την προϋπόθεση μιας στροφής σε μετωπικές πρακτικές στο μαζικό κίνημα.

Η ενίσχυση του αντι-ΕΕ ρεύματος – παρά τη μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ, με τις ανεπάρκειες και παρά τις ανεπάρκειες της ανατρεπτικής Αριστεράς – δυναμώνει ως ένα βαθμό το πολυδαίδαλο ρεύμα πολιτικής διαφοροποίησης αλλά και διεκδίκησης απέναντι στη μέχρι πρότινος συντριπτική αστική πολιτική και πολιτιστική υπεροχή που εμφανίζεται από την αυγή της κρίσης. Απόδειξη για αυτό είναι μεταξύ άλλων και η θέση της νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ για «αποδέσμευση από ευρώ και ΕΕ».

Στοιχείο αυτού του αισθητού κοινωνικού και πολιτικού ρεύματος εργατικής πολιτικής είναι η αντοχή του. Το ρεύμα αυτό, παρά τις επιμέρους επιτυχίες, ηγεμονεύεται ακόμη από την αστική πολιτική (η ηγεμόνευσή του δεν είναι κάτι τρομερό, αν παρθεί υπόψη ότι για δεκάδες χρόνια η εργατική πολιτική ήταν πρακτικά εξόριστη).

Εκδήλωση αυτής της ηγεμόνευσης είναι και το τρίτο μνημόνιο Τσίπρα.

Το εν δυνάμει αυτό ανατρεπτικό ρεύμα περιορίζεται ακόμη στο να επιβάλει καθυστερήσεις στα μέτρα ή ανακατατάξεις στις μορφές (φθορά κυβερνήσεων). Συγκροτείται, υποχωρεί και ανασυγκροτείται, κυρίως με βάση την επιδείνωση της κατάστασης της εργατικής τάξης, των μεσαίων πληττόμενων στρωμάτων, της εργαζόμενης και σπουδάζουσας νεολαίας σε συνδυασμό πάντα με την παρέμβαση των δυνάμεων της εργατικής πολιτικής, με τις

γενικότερες πολιτικές εμπειρίες και αντιφάσεις τους.

Εμφανίζεται με συνέχειες και κυρίως ασυνέχειες ακριβώς γιατί λείπει η εργατική και ειδικότερα, η κομμουνιστική πρωτοπορία που θα του δίνει συνέχεια, αποφασιστικότητα και βάθος.

Αυτή η ρευστή κατάσταση καλλιεργεί την ταλάντευση των αναγεννώμενων πρωτοποριών ανάμεσα στον αναγκαίο ποιοτικό διαχωρισμό τους απ' τις αστικές επιδράσεις, ανάμεσα στην «εύκολη» αριστερή πολιτική και την εργατική πολιτική.

Το νέο ποιοτικό στοιχείο αυτής της κατάστασης δεν είναι η - προϋπάρχουσα εξάλλου - αδυναμία της εργατικής χειραφέτησης να μετατρέπεται σε ανεξάρτητο ηγεμονικό κοινωνικό ρεύμα. Είναι η ουσιώδης στροφή που αυτή η τάση πραγματοποιεί αναζητώντας μια αυτοτελή πολιτική παρουσία με ηγεμονική φιλοδοξία και στόχευση.

Η ρευστότητα αυτή των πολιτικών επιλογών και ιδεολογικών στηριγμάτων στα διάφορα στρώματα και τάξεις της κοινωνίας και η μεταβατικότητα θα διατηρηθεί ως ένα σημείο.

Οι αναζητήσεις θα είναι συνεχείς μέχρι να διαμορφωθεί, ανάλογα με το ποια θα είναι η πορεία και της κρίσης και ο χαρακτήρας πολιτικής εξόδου από αυτήν, ένα νέο περιβάλλον κοινωνικής και επομένως και πολιτικής σχετικής σταθερότητας, με προσωρινά παγιωμένους νέους συσχετισμούς.

Στα πλαίσια αυτά η Αριστερά, εξ ορισμού εργατική και ανατρεπτική, είναι υποχρεωμένη να ενισχύσει την τριπλή αλληλένδετη προσπάθεια της πολιτικής της:

Την έμπρακτη προώθηση της τακτικής πολιτικής της πρότασης. Την επιβολή δηλαδή υλικών ρηγμάτων στη συνέχεια των βασικών νόμων της καπιταλιστικής κυριαρχίας με στόχο μια βαθιά κοινωνική και πολιτική αντικαπιταλιστική ανατροπή η οποία θα σπάξει όχι μόνο το κέλυφος του μνημονιακού καθεστώτος αλλά θα ξηλώνει το αντιδραστικό κοινωνικό περιεχόμενό του με νίκες και τακτικά ρήγματα σε όλη την επίθεση του κεφαλαίου.

Την ταυτόχρονη παραπέρα συγκρότηση και του κόμματος και του μετώπου και του κινήματος, με θαρραλέα τα βήματα ανασυγκρότησής του για τη θετική υπέρβαση της εκφυλισμένης ΓΣΕΕ.

Τα έμπρακτα βήματα στη σύνδεση της τακτικής με τα μεγάλα ζητήματα της επανάστασης και της «άλλης κοινωνίας», δηλαδή του κομμουνισμού στο νέο αιώνα μέσα από την

καθημερινή πράξη και το συλλογικό αγώνα «κατάργησης της σημερινής τάξης πραγμάτων».

Μια τέτοια πολιτική παρέμβαση θα δημιουργήσει μια γενικότερη δυναμική που επιβάλλεται και μπορεί να οδηγήσει στη μετάβαση σε μια νέα ιστορική περίοδο που θα σημαδεύεται από την εργατική, και νεολαιίστικη αγωνιστική εισβολή του λαϊκού παράγοντα γύρω από πλευρές αλλά και γύρω από την ουσία και τον πυρήνα της εκμετάλλευσης. Πρόκειται για τη ρεαλιστική και αναγκαία προοπτική μιας ιστορικής αντιστροφής που θα σημαδεύεται από τα επιτακτικά αιτήματα για «να φάει ψωμί ο εργάτης» αλλά και την αναγκαιότητα για τις ελευθερίες που απαιτεί ο σύγχρονος κοινωνικός πολιτισμός.

### **3. Οι νέες δυνατότητες και η αντικαπιταλιστική Αριστερά**

Με μέτρο και γνώμονα την προώθηση και των τριών παραπάνω στόχων οφείλουμε να δούμε τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται σήμερα στο πολιτικό πεδίο.

Ένα σοβαρό τμήμα του ΣΥΡΙΖΑ καταψήφισε, και στη Βουλή και στις οργανώσεις, τις επιλογές της κυβέρνησης. Η πράξη του αυτή επιδρά θετικά στον κόσμο του αγώνα (βλ. και άρθρο [«Για την απαραίτητη συνέπειά μας και την Αριστερή Πλατφόρμα»](#), Βασίλης Τζώτζης, pandiera.gr, 15/8/2015).

Παρά τις ταλαντεύσεις του, δεν έχει – δεν μπορεί και δεν πρέπει να έχει – άλλη επιλογή από την αποχώρηση και τη συγκρότηση ενός ανεξάρτητου φορέα, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Εδώ δεν χωρούν λογικές «καταψηφίζω τα μνημόνια – στηρίζω την κυβέρνηση».

Η επερχόμενη διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ θα είναι αποτέλεσμα της όξυνσης του κοινωνικού προβλήματος, της δράσης αυτού του κινήματος, της αλλαγής συνειδήσεων που συμβαίνει πάντα σε ιστορικές κρίσεις τέτοιας έκτασης, διάρκειας και τέτοιου βάθους. Ακριβώς γι' αυτό δεν θα είναι και δεν θα μπορούσε να είναι προϊόν ενός σχεδίου της αστικής τάξης για τη διαμόρφωση αναχώματος στη συνεπή αριστερά, όπως λέει το ΚΚΕ (υπονοώντας τον εαυτό του και μόνο).

Η διάσπαση αυτή θα είναι αποτέλεσμα της ταξικής πάλης, με όσα εξέφρασε και όπως διεξήχθη.

Στη διαπάλη που προηγείται και ακολουθεί τέτοια εγχειρήματα δεν πρέπει να υποτιμούμε αλλά και δεν μπορεί να βλέπουμε μόνο τους υπαρκτούς κινδύνους. Οφείλουμε να έχουμε επίγνωση και της δυναμικής τους σε συνδυασμό με τη δική μας παρέμβαση.

Πρόκειται για ένα υπαρκτό πολιτικό και κοινωνικό ρεύμα που δείχνει πως έχει προοπτικές

έμπρακτης παρουσίας στην πολιτική ζωή, με όλες τις αδυναμίες που το χαρακτηρίζουν από τη σκοπιά των αναγκαίων εργατικών στόχων.

Οι όροι και δυνατότητες μιας άμεσα συμμαχικής πορείας και πολιτικής συνεργασίας και του ρεύματος αυτού με το ρεύμα αντικαπιταλιστικής αναφοράς και κομμουνιστικής αναζήτησης που εκφράζει η ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορούν να διαμορφωθούν.

Στο φως των συνολικών εξελίξεων μπορούν να ενισχυθούν οι δυνατότητες:

Και για τη συγκρότηση του αυτοτελούς αντικαπιταλιστικού πόλου επαναστατικής και σοσιαλιστικής – κομμουνιστικής προοπτικής με «κορμό» το συνολικό πρόγραμμα, τις δυνάμεις και την αναγνωρίσιμη ΑΝΤΑΡΣΥΑ, που μπορεί να συνεισφέρει αποφασιστικά και στο «κόμμα του κομμουνισμού της εποχής μας».

Και για το ξεκίνημα της πολιτικής συνεργασίας και συμμαχικής πορείας ανάμεσα στο αντικαπιταλιστικό επαναστατικό ρεύμα και σε όλα τα μισορεφορμιστικά ανατρεπτικά ρεύματα προς το μεγάλο εργατικό και λαϊκό μέτωπο της εποχής μας που θα εμπνεύσει την ανατροπή.

Και για τη συγκρότηση ενός νέου, ταξικά ανασυγκροτημένου εργατικού, λαϊκού, νεολαϊστικού και πολιτιστικού κινήματος του «όχι μέχρι το τέλος», που θα επιβάλει την ανατροπή της κυρίαρχης πολιτικής και θα ανοίξει νέους ορίζοντες.

Αυτή η γενικότερη δυναμική της νέας κατάστασης που μπορεί να ωριμάζει πρέπει να προστεθεί στο νηφάλιο υπολογισμό του σημερινού συσχετισμού των δυνάμεων και επομένως τον καθορισμό των στόχων.

Οι δυνατότητες αυτές μπορεί και επιβάλλεται να λάβουν σάρκα και οστά **υπό τρεις προϋποθέσεις:**

**Η πρώτη είναι** η ΑΝΤΑΡΣΥΑ να παραμείνει και να εμφανιστεί πολιτικά ως ένα σφιχτοδεμένο πολιτικό μέτωπο στη βάση του πολιτικού και προγραμματικού αντικαπιταλιστικού της κεκτημένου όπως αυτά εμφανίζονται και στη συμφωνία ΑΝΤΑΡΣΥΑ – ΜΑΡΣ. Οτιδήποτε άλλο που φαντάζει εύκολο, όπως ξεχωριστές κινήσεις χωρίς την αναγκαία συζήτηση στα όργανα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, οδηγεί στο αντίθετο, σε νέες περιπέτειες και σε νέες δυσκολίες, σε υποβάθμιση του αναγκαίου περιεχομένου, σε χτύπημα και της αναγκαίας αυτοτέλειας του αντικαπιταλιστικού προγράμματος και της αναγκαίας συμμαχικής πορείας. Πολύ περισσότερο που ο λαός, «καμένος στο κουρκούτι» των πολυτασικών ρευμάτων του ΣΥΡΙΖΑ,

«φυσάει και το γιαούρτι».

**Η δεύτερη προϋπόθεση** είναι όχι απλά ένα πρόγραμμα με αρχή και τέλος τη συσπείρωση των πρωτοποριών, αλλά ένα πρόγραμμα με γνώμονα τις ίδιες τις εργατικές λαϊκές δυνάμεις οι οποίες εξάλλου αυτές, τελικά, θα κληθούν να υλοποιήσουν. Με σταθερή την επιδίωξη της πρωτοπορίας να ανεβάζει τους στόχους ως το τέλος με κριτήριο πάντα το επίπεδο συνείδησης και δράσης των μαζών.

**Η τρίτη προϋπόθεση** είναι η μόνιμη και σταθερή πολιτική συγκέντρωσης και οργάνωσης κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων σε όλα τα επίπεδα, στο μαζικό κίνημα, στην πολιτική και στη θεωρία, πάνω στο πολιτικό πρόγραμμα για να μετατραπεί το εργατικό λαϊκό κίνημα σε καθοριστικό παράγοντα των πολιτικών εξελίξεων.

Χρόνια και χρόνια υπάρχουν εκατομμύρια εργαζόμενοι που «δεν έχουν να χάσουν τίποτα εκτός από τις αλυσίδες τους». Αυτό όμως δεν φτάνει, δυστυχώς, για την εργατική πολιτική. Η πιθανότερη κατάληξη, είναι αυτά τα στρώματα να αποδεχθούν σαν «φυσιολογική» αυτή τη κατάσταση υπό το βάρος της βίαιης ιδεολογικής και πολιτικής πίεσης που δέχονται.

Η σταθερά μεγάλη απόσταση των εκτιμήσεων της «πρωτοπορίας» από τη μαζική καθημερινή λαϊκή σκέψη και δραστηριότητα, οχυρώνει και περιφρουρεί μόνο την ιδέα που έχουν οι αγαθοί επαναστάτες για τον εαυτό τους.

Όσοι επομένως πιστεύουν και περιμένουν να πάει το βουνό στο Μωάμεθ, πιστεύουν σε θαύματα. (Πίστη όχι ιδιαίτερα επαναστατική). Χρειαζόμαστε να περιγράψουμε, να δείξουμε με λόγια και με έργα, το πως «ο λαϊκός κόσμος της Β΄ Πειραιά» θα πάρει την κατάσταση στα χέρια του από τη θέση που είναι (υλικά και πολιτικά). Χρειάζεται δηλαδή, οι πρωτοπορίες να ομογενοποιήσουν τη σκέψη και δράση τους με τις λαϊκές συμπεριφορές, χωρίς να αφομοιώνονται από αυτές. Να πάνε στο «βουνό» καθώς ο λαός παλεύει πράγματα που πιστεύει ότι μπορεί να κατακτήσει ή επί το μαρξιστικότερο «οι κοινωνίες θέτουν προς λύση τα προβλήματα που μπορούν να λύσουν».

#### **4. Οι κρίκοι του αναγκαίου προγράμματος**

Οι κρίκοι του αναγκαίου προγράμματος μπορεί να είναι:

Αγώνας για να ανατραπούν το τρίτο, ακόμη πιο βάρβαρο μνημόνιο, της κοινωνικής καταστροφής, η επιτροπεία και οι νέες αποικιοκρατικές δανειακές συμβάσεις. Για να ανατραπεί συνολικά η αντεργατική επέλαση του κεφαλαίου, της ΕΕ, του ΔΝΤ και κάθε

κυβέρνηση που την υλοποιεί «από τα κάτω και τα αριστερά».

Η άμεση, «μονομερής» ικανοποίηση των αιτημάτων του εργατικού και λαϊκού κινήματος: προστασία των ανέργων και για όσο είναι άνεργοι (επίδομα ανεργίας, διαγραφή των χρεών, δωρεάν συγκοινωνία και υγεία για όλους τους άνεργους, χωρίς προϋποθέσεις και για όσο χρόνο παραμένουν στην ανεργία). Σταθερές σχέσεις εργασίας. Αντιστροφή της σχέσης μισθών-κερδών σε βάρος των κερδών του κεφαλαίου, αυξήσεις των μισθών, των συντάξεων και του λαϊκού εισοδήματος.

Η υπεράσπιση των μικρομεσαίων στρωμάτων και της φτωχής και φτωχομεσαίας αγροτιάς από τη μνημονιακή τους καταστροφή σε πλήρη αντίθεση με όλα τα μνημονιακά μέτρα, νέα και παλιά. Ειδικά για το χρόνο εργασίας (τη σχέση δηλαδή του ανθρώπου με τα επιστημονικά επιτεύγματά του) διεκδικεί το χρόνο που απελευθερώνει η σύγχρονη επιστήμη και τεχνολογία και του χρόνου που απελευθερώνει την ίδια την εργασία.

Η ανάκτηση της λαϊκής κυριαρχίας στην άσκηση νομισματικής πολιτικής (και γενικότερα της οικονομικής πολιτικής), με την άμεση έξοδο από το ευρώζώνη, τη θέσπιση εθνικού νομίσματος.

Η μονομερής παύση πληρωμών στους δανειστές τοκογλύφους, η μη αναγνώριση και τη διαγραφή του χρέους και κυρίως στις λαϊκές δυνάμεις.

Αυτοί οι στόχοι δεν είναι μόνο κοινωνικά αναγκαίοι και δίκαιοι αλλά και απόλυτα κατανοητοί, σύμφωνα με τα εμπειρικά δεδομένα, από τις εργατολαϊκές δυνάμεις. «Κράτος δίχως νόμισμα και τράπεζα δεν μπορεί να σταθεί, κοινωνική πολιτική με αυτό το χρέος δεν βγαίνει», σου λένε, δε λες.

Στο πρόγραμμα επιβάλλεται να είναι ψηλά τα μέτρα φορολόγησης του κεφαλαίου, η εθνικοποίηση των τραπεζών χωρίς αποζημίωση και με εργατικό έλεγχο «για να σωθεί η λαϊκή κατοικία από τους πλειστηριασμούς, να διαγραφούν και να μειωθούν τα δάνεια για τους φτωχούς και τους εργαζόμενους, να δοθούν φτηνά δάνεια στους αυτοαπασχολούμενους, τους μικροαγρότες και τους μικρομεσαίους, να μειωθεί η φορολογία για το λαό».

Η εθνικοποίηση-κρατικοποίηση βασικών μονάδων στην ενέργεια, στις συγκοινωνίες, στις επικοινωνίες, χωρίς αποζημίωση και με εργατικό έλεγχο. Για να επιβληθούν στοιχεία κοινωνικού ανασχεδιασμού της παραγωγής και της κατανάλωσης σε όφελος των εργαζομένων και του λαού, για φτηνό ρεύμα, βενζίνη και πετρέλαιο, για δωρεάν φάρμακα

και υγιεινή διατροφή, για φτηνά τρένα και μεταφορές σε καλούς δρόμους χωρίς διόδια, για καθαρές πόλεις και περιβάλλον.

Η δημόσια δωρεάν Υγεία και Παιδεία ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και την εμπορευματοποίηση.

Οι μαζικές προσλήψεις στον κοινωνικό τομέα του δημοσίου (Υγεία Παιδεία, Πρόνοια), με διαφανή κριτήρια. Η νομιμοποίηση των μεταναστών με πλήρη ισότητα εργασιακά, συνδικαλιστικά και πολιτικά δικαιώματα.

Η υπεράσπιση και διεύρυνση των εργατικών και λαϊκών δημοκρατικών δικαιωμάτων ενάντια στην εργοδοτική βία, την κρατική καταστολή, τον μνημονιακό εξευτελισμό της Βουλής, στη δικτατορία των μιντιοκρατών, τη συρρίκνωση των συνδικαλιστικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, την αστυνομοκρατία και το νεοφασισμό. Η πλήρης κατοχύρωση του δικαιώματος της συνδικαλιστικής δράσης στους τόπους δουλειάς και κατάργηση των νόμων που περιορίζουν μέχρι εξαφάνισης το δικαίωμα της απεργίας. Η κατάργηση όλων των ειδικών σωματίων καταστολής που στρέφονται εναντίον του «εχθρού Λαού».

Το πρόγραμμα θέτει επίσης, ψηλά τα ζητήματα της αποτροπής του πολέμου, ειδικά με την έξοδο από το NATO και το κλείσιμο των αμερικανονατοϊκών βάσεων, την αντιφασιστική πάλη και εργατική λαϊκή περιφρούρηση ενάντια στη νεοφασιστική τρομοκρατία.

Το πρόγραμμα αυτό, πάνω απ' όλα, συγκρούεται όχι μόνο με την Ευρωζώνη, αλλά και με την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς αυτή αναδεικνύεται ως αυτό που είναι: η διεθνής πολιτικοκοινωνική οργάνωση των μνημονίων και των αντιδραστικών καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων. Δεν επιτρέπεται σε αυτές τις συνθήκες να εμφανίζονται ριζοσπαστικές δυνάμεις με θέση μόνο για «έξοδο από το ευρώ» (βλ. κριτική σε αυτή τη θέση σε [άρθρο των Α. Δραγανίγου – Π. Μαυροειδή, pandiera.gr](#)).

Γι' αυτό απαιτείται η πολιτική της απειθαρχίας στις ευρωσυνθήκες, της σύγκρουσης και αποδέσμευσης από την ΕΕ με την αναγκαία συσπείρωση όλων των δυνάμεων οι οποίες έχουν σε διαφορετικό βαθμό κατανοήσει αυτή την αναγκαιότητα κατοχυρώνοντας την αυτοτελή τους έκφραση. Έτσι ώστε να ενισχύεται έμπρακτα ο αγώνας εξόδου από αυτήν και της διάλυσής της.

Για να επιτευχθεί έμπρακτα ο αγώνας εξόδου από την ΕΕ, χρειάζεται αυτή η μεγάλη συσπείρωση δυνάμεων να τίθεται υπό τη δημοκρατική ηγεμονία της πάλης για αποδέσμευση

από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενίσχυση της αντικαπιταλιστικής, αντιιμπεριαλιστικής και διεθνιστικής πλευράς αυτού του στόχου, όπως προβάλλουν το NAP και η ANTAPΣΥΑ.

Από αυτή τη σκοπιά, τόσο οι απόψεις που υποβαθμίζουν, παραχωρούν ή και αφαιρούν την ηγεμονία της «αποδέσμευσης από την ΕΕ», όσο και οι απόψεις που υποτιμούν την ευρύτερη συσπείρωση των δυνάμεων «κατά της ΕΕ», αντικειμενικά αδυνατίζουν τόσο το μέτωπο όσο και τη συνειδητότητα αυτού του μετώπου. Το πόσο αρνητικά μπορεί να καταλήξει η παραχώρηση της ηγεμονίας της «εξόδου από το ευρώ και την ΕΕ» σε αμφισημίες του τύπου «καμμιά θυσία για το ευρώ», αποδείχτηκε από την αρνητική εμπειρία του ΣΥΡΙΖΑ.

Στην εποχή μας τίθεται εκ νέου και συγκεκριμένα το ζήτημα της εθνικής αυτοδιάθεσης και ανεξαρτησίας των λαών με τη μορφή της πάλης για χειραφέτηση από τις καπιταλιστικές ιμπεριαλιστικές ολοκληρώσεις και τους διεθνείς μηχανισμούς, τις επιτροπείες και τα προτεκτοράτα, τις επεμβάσεις και τις οικονομικές «αποικίες χρέους». Αποκτά βαθύτερο εργατικό περιεχόμενο.

Το «κυβερνητικό ζήτημα» αποτελεί καίριο θεωρητικό και πολιτικό ζήτημα της στρατηγικής, όπου έχουν αναδειχθεί σημαντικές διαφορές που απαιτούν βαθύτερο διάλογο.

Σε κάθε περίπτωση δεν είναι δυνατόν να μη γίνει μια έμπρακτη και μαχόμενη αυτοκριτική επανεξέταση της αποσύνδεσης του ζητήματος της «αριστερής» ή οποιασδήποτε άλλης εργατολαϊκής κυβέρνησης από την επαναστατική προοπτική και την κατάκτηση «όλης της εξουσίας» και κυρίως, από τον καθοριστικό πολιτικό ρόλο του εργατικού λαϊκού κινήματος, η οποία κυριάρχησε στον ΣΥΡΙΖΑ και οδήγησε στην υποταγή και μετάλλαξή του (βλ. άρθρο [Δημ. Μπελαντή](#) αλλά και [Ανδρέα Ζαφείρη](#), iskra.gr).

Ωστόσο, οι σημαντικές αυτές διαφορές στρατηγικού χαρακτήρα δεν πρέπει να εμποδίζουν την τακτική συμμαχία της αντικαπιταλιστικής και επαναστατικής Αριστεράς με δυνάμεις, ρεύματα και αγωνιστές που έχουν διαφορετική αντίληψη για το ζήτημα της κυβέρνησης και της εξουσίας. Αρκεί να συμφωνούν ότι στη σημερινή περίοδο το κύριο άμεσο ζήτημα που τίθεται είναι η συγκρότηση ενός εργατικού-λαϊκού κινήματος και μετώπου ανατροπής με αντικαπιταλιστική, αντιιμπεριαλιστική κατεύθυνση, το οποίο θα παίξει καθοριστικό πολιτικό ρόλο στις εξελίξεις και στην ανατροπή της επίθεσης.

## **5. Οι επερχόμενες εκλογές και η στάση μας**

Μια πολιτική συμφωνία τακτικής μορφής, μια πολιτική συνεργασία και μια συμμαχία

εκλογική μπορεί να αναζητήσει ένα νέο πολιτικό μέτωπο, μπορεί να λειτουργήσει ως γόνιμο έδαφος για την καλλιέργεια της λογικής ενός πολιτικού μετώπου της εποχής μας.

Οι αργά ή γρήγορα επερχόμενες εκλογές θα είναι πεδίο δοκιμασίας αυτής της τακτικής.

Με αυτή την έννοια χρειάζεται επίμονη προσπάθεια προς κάθε κατεύθυνση για την προώθηση της συνεργασίας και με τις μαχόμενες δυνάμεις που αποχωρούν από τον ΣΥΡΙΖΑ, με τις μαχόμενες δυνάμεις που απαγκιστρώνονται από το ΚΚΕ, με ένα ισχυρό συμμαχικό προγραμματικό πλαίσιο αναδεικνύοντας τους στόχους που ωρίμασαν και έγιναν κοινής αποδοχής την περίοδο αυτή, όπως οι θέσεις της κοινής δήλωσης των ΑΝΤΑΡΣΥΑ , ΜΑΡΣ, Εργατικός Αγώνας, Δεν Πληρώνω.

Να υπάρξουν άμεσα τολμηρές πρωτοβουλίες παντού, σε πόλεις, χώρους δουλειάς, νεολαία κλπ., για κοινή δράση στο μαζικό κίνημα. Σε αυτή την κατεύθυνση βοηθά η πρόσφατη πρωτοβουλία του «ΟΧΙ μέχρι το τέλος». (δεν πρέπει να συγχέεται με πολιτικό μέτωπο). Και ταυτόχρονα, με δημόσιες, ανοιχτές στο λαό συναντήσεις και τοποθετήσεις να τεθεί το ζήτημα της προώθησης μιας τέτοιας αγωνιστικής, πολιτικής και εκλογικής συμμαχίας.

Οι άνθρωποι και οι δυνάμεις της ριζοσπαστικής αριστεράς καλούνται να ανακαλύψουν τους τρόπους και τους δρόμους για την υλοποίηση ενός παρόμοιου, συλλογικά επεξεργασμένου σχεδίου.

Το ΝΑΡ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ έχουν αυτή την επιδίωξη από τις αποφάσεις των Σωμάτων και των Συνδιασκέψεών τους, έστω με αντιφάσεις και ανεπάρκειες.

Αλλά τώρα είναι η στιγμή – και τις στιγμές δεν τις επιλέγεις έρχονται από τα γεγονότα – όπου η επιδίωξη μπορεί να γίνει πράξη.

Σε κάθε περίπτωση η Αριστερά, εξ ορισμού εργατική και επαναστατική, οφείλει μέσω μιας αντίστοιχης συλλογικής και προσωπικής στράτευσης να κάνει άλματα στον πολιτικό και αξιακό της λόγο ώστε να επιστρέφει ηγεμονικά και διαρκώς ως αυτό που είναι:

Ως η πολιτική δύναμη που μπορεί να εμπνεύσει το εργατικό κίνημα και το λαό, ώστε ο ίδιος να περάσει από τη σημερινή κατάσταση που δυσκολεύει, καθυστερεί τη λήψη αντιλαϊκών μέτρων, ως το επίπεδο «να ανατρέπει και επιβάλλει», ως το επίπεδο μιας σύγχρονης στρατηγικής απάντησης.

**Αθήνα, Αύγουστος 2015**